

MARC ÈTIC
MARIANISTA
COL·LEGIS MARIANISTES D'ESPANYA

MARC ÈTIC MARIANISTA

COL·LEGIS MARIANISTES D'ESPANYA

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	7
I) Alguns aclariments	8
II) Model de marc ètic que proposem	9
2. OBJECTIUS DEL DOCUMENT	13
3. ÀMBIT D'APLICACIÓ	15
4. MARC ÈTIC	17
PRESSUPOSICIÓ: LA DIGNITAT SUPREMA DE LA PERSONA	17
I) Principi d'identificació	18
II) Principi de beneficència	24
III) Principi d'autonomia	30
IV) Principi de no maleficència	36
V) Principi del bé comú	40
VI) Principi de la cura	45
5. DIFUSIÓ I SEGUIMENT DEL DOCUMENT	51

INTRODUCCIÓ

1

El marc ètic dels col·legis marianistes té com a finalitat la definició dels principis i valors que regeixen el funcionament d'una escola marianista, en coherència amb les finalitats expressades en el seu projecte. Aquests principis i fins, des dels orígens de la institució, posen la persona i la seva dignitat en el centre de tota actuació i són immutables, si bé cal contextualitzar-los cada vegada per al moment present.

Així doncs, el nostre marc ètic es fonamenta en la nostra tradició marianista, que, al seu torn, es consolida sobre l'Evangelí, d'on sorgeix l'ètica cristiana. Cal vincular en tot moment tot el que es diu en aquest document amb els fins educatius que es descriuen a *Nuestra propuesta educativa*, la qual subratlla que, en el nostre cas, la identitat cristiana configura decisivament el nostre ser i fer com a educadors. L'experiència alliberadora de l'amor de Déu manifestat en Jesucrist, així com el desig que aquest tresor pugui ser compartit lliurement per tots, inspiren tant les nostres motivacions com els fins que perseguim i els mitjans dels quals ens dotem. Aquesta experiència personal de fe, lògicament, no és exigible a tots i cadascun dels educadors d'un col·legi marianista. Però sí que és exigible compartir i respectar curosament els principis, valors i orientacions ètiques que d'aquesta visió es deriven i que aquest marc descriu.

Partim de la convicció que educa més el clima que es respira i es viu que un codi normatiu, per bo que aquest sigui. Abans de res, educa l'ambient creat i viscut per un equip d'educadors unit, que estima amb tendresa i exigència al mateix temps. L'esperit de família que caracteritza la nostra tradició marianista tracta de fer de cada col·legi una veritable llar.

La vinculació identitària es verifica no tant en una adhesió teòrica com en la praxi quotidiana. El marc ètic, de fet, possibilita un camí d'identificació des de l'experiència educativa.

Per tant, sembla més que raonable generar un procés de clarificació ètica en la nostra tasca

educativa i que aquesta s'acabi concretant en l'elaboració d'un document preceptiu per a tots els educadors. És el que pretén ser aquest text, que hem anomenat *Marc ètic. Principis, valors, normes i orientacions dels educadors dels col·legis marianistes*.

I) Alguns aclariments

El tipus de documents que fan referència al marc normatiu d'actuació d'una empresa o institució s'han traduït en els anomenats *codis ètics*. La profusió d'aquests codis en àmbits molt diversos (sanitat, acció social, educació, etc.) ha donat lloc a no pocs malentesos. En efecte, amb la fórmula “codi ètic” s'expressen, a vegades, coses ben diferents. Per això, considerem necessari sortir al pas d'alguns reduccionismes que pretenem evitar. El nostre marc ètic no s'ha de confondre amb un exclusiu:

- Codi jurídic (reglament de conducta o conjunt de normes que prescriuen el comportament en exclusiva d'un grup de persones);
- Manifest de bones intencions (la invocació d'un conjunt d'ideals i de valors abstractes que no comprometen a res);
- Document identitari (exposició confessional que posa de manifest el posicionament de la Institució davant l'Església o davant la societat);
- Document pedagògic (que desenvolupa la proposta educativa de la institució).

Volem mantenir-nos fora de l'abast de dos perills oposats: l'abstracció d'una ètica general que es queda en la fonamentació teòrica, i la casuística normativa que es converteix en codi jurídic. Per tant, ens trobem en el cas de l'ètica aplicada.

II) Model de marc ètic que proposem

- Preferim no utilitzar el terme *codi ètic* i optem per oferir més aviat un *marc ètic*, que indica i promociona valors que emanen d'una sèrie de principis ètics bàsics i que condueixen a normes. El terme *marc ètic* suggereix la idea d'un element ordenador que aporta criteri sobre l'actuació deguda en els educadors.
- Aquest marc ètic se subordina legalment a qualsevol de les disposicions legals i normatives que es refereixen a actes previstos per les lleis ordinàries. En conseqüència, acatem allò que la llei exigeix. Especialment, complim la Llei orgànica 8/2015, de 22 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'Adolescència; i la Llei 45/2015, de 14 d'octubre, de voluntariat, que regula el treball amb menors d'edat.
- Proposem un marc ètic que respon a un *model mixt*, en el qual s'integren principis, valors, orientacions i normes. Les relacions entre les persones que componen la comunitat educativa constitueixen el nucli de la nostra activitat educativa i, per tant, de la nostra ètica.
- Els *principis ètics* són pilars teòrics que constitueixen el *sistema de referència* que donarà peu als valors i normes que concreten el marc ètic. Són canelles de la font d'on emana la praxi moral en la quotidianitat de la tasca educativa.
- Els *valors* són aquelles realitats que percebem com a estretament vinculades al bé i que ens serveixen de criteri a l'hora d'apreciar, preferir i triar uns comportaments en lloc d'uns altres. A més de reflectir les conviccions fonamentals de les persones, els valors solen ser, per a elles, font de satisfacció i creixement. Els valors els degustem i estimem; i, a mesura que els apliquem, anem arrançant el món i millorant-nos com a persones. En el camp educatiu, promocionar valors és *arranjar* un estil educatiu d'alt nivell moral. Necessitem entrenar i practicar els valors perquè siguin duradors i creïbles. Els valors ens proporcionen la bona forma ètica que necessitem i ens permeten fer front, d'aquesta manera, al risc de la desmoralització.

- Les *normes* són concrecions dels valors. En aquest document, les normes apareixen, segons els casos, en diferents formats: algunes com a orientacions, altres com a descripció de bones pràctiques i altres com a prescripció de mandats expressos. El més important no és el compliment taxatiu de la norma, si bé en alguns casos ha de ser necessàriament així. Allò que més ens importa és generar i oferir una *pedagogia de la norma*, que serveixi per reflexionar i discernir en consciència la raó de cada norma. Aquestes normes ens indiquen una manera de conducta i ens aporten criteris per actuar. A més, les normes posen límits, uns límits que no solament frenen, sinó que també reorienten.
- A l'hora d'enunciar les normes i orientacions, hem optat per fer-ho en la forma verbal de present d'indicatiu (*cuidem, ens comprometem...*), en lloc del futur amb sentit imperatiu (*cuidarem, ens comprometrem...*). La formulació en present ens permet reflectir en molts casos una realitat que ja es dona. Però ha de quedar clar, en tot cas, que aquest enunciat inclou un caràcter normatiu i vinculant, a més de descriptiu.
- Entenem aquest marc ètic com un gran arbre l'arrel del qual s'identifica amb els principis que donen vida a la institució marianista i a la seva missió educativa. D'aquesta arrel neix el tronc dels valors, que, al seu torn, dona lloc a les branques de les normes, orientacions i bones pràctiques exigibles en l'àmbit educatiu. La rellevància no ve de retratar l'arbre en una foto fixa, sinó de fer possible que l'arbre continuï viu i doni fruits de vida bona, justa i acurada.
- D'altra banda, la imatge de l'arbre ens mostra la realitat d'un tot interconnectat i dinàmic. De la mateixa manera que tots els membres de la comunitat educativa estem vinculats, els principis que ens sostenen, els valors que promovem i les normes que respectem conformen una realitat moral identificable que tractem d'impulsar per donar els millors fruits.
- En aquest document hem preferit no partir de les funcions diferenciades que desenvolupem al col·legi: educadors amb alumnes, educadors amb altres educadors, educadors amb famílies, etc. Més aviat volem transmetre la idea que som portadors de valors en tot moment i situació, i des d'aquí hem d'actuar amb coherència, assumint i respectant les normes en les diverses situacions que es viuen al col·legi. Cada subjecte

és ell mateix, més enllà del seu rol en cada moment. Cadascú és promotor de valors, allà on sigui o amb qui es trobi.

- No podem oblidar que tant els principis com els valors que aquí s'indiquen configuren bona part del *capital social* que ja hi ha al si de la comunitat educativa. Un capital que té a veure amb el conjunt de valors que flueixen en la relació i en les accions educatives que es fan en els col·legis dia a dia. Aquest capital social constitueix una xarxa de suport i seguretat enormement rellevant, una autèntica *comunitat d'aprenentatge*. Convé no passar de llarg davant d'això. Al contrari, és el nostre deure identificar-lo i apreciar-lo.

OBJECTIUS DEL DOCUMENT

2

- Posar les bases d'una *bona pràctica professional* entre els educadors dels col·legis marianistes. Especialment, aquest document pretén contribuir a fer que tots els educadors comptin amb criteris d'actuació seriosos i reflexionats.
- Establir una *normativa* coherent amb els valors en què creiem i que impulsem, de manera que reguli els límits de la pràctica professional i doni resposta a les seves possibles extralimitacions.
- Indicar als educadors què és el que s'espera d'ells al col·legi, ja que l'exemple és el motor educatiu i moral més important per als alumnes.
- Fomentar el cultiu dels *valors ètics* que ajuden a formar de manera integral les persones i a construir un món més humà. Aquests valors s'arrelen en uns principis ètics fonamentals i es concreten en normes de comportament.
- Estimular la *reflexió* i la valoració ètica per part de la comunitat educativa, construint un pont de coherència i credibilitat moral, més que un mur de prescripcions sense referències.
- Aconseguir el compromís personal de tots els educadors de ser subjectes actius en la preservació i promoció dels valors d'aquest marc ètic.

Així mateix, desitgem que aquest document serveixi per evitar maneres de procedir o pràctiques dels educadors, als nostres col·legis, que no són conformes a la nostra identitat. Finalment, creiem que la part dedicada a les consideracions legals ajudarà a prevenir possibles delictes que es puguin produir en l'activitat educativa amb menors d'edat.

ÀMBIT D'APLICACIÓ

3

Aquest marc ètic afecta totes les persones que treballen a les institucions de col·legis marianistes, ja siguin professors, personal d'administració i serveis, monitors, entrenadors, personal en pràctiques, voluntaris o col·laboradors tercers que hi prestin serveis. Totes aquestes persones desenvolupen, d'alguna manera, una tasca educativa amb els alumnes.

Tot i que aquest document no preveu possibles sancions i es fonamenta en el compromís ètic dels educadors, aquests han de saber que l'incompliment de la normativa que es recull aquí, depenent de la seva gravetat, està relacionat amb el que s'estableix en el Reglament de Règim Intern de cada col·legi, el conveni laboral i la normativa legal vigent.

MARC ÈTIC

4

En aquest marc ètic, encapçalat per una pressuposició, cadascun dels sis principis triats van associats a determinats valors fonamentals, i de tots aquests valors emanen diverses normes de comportament. Així mateix, es presenten algunes vies de seguiment i compliment d'aquest marc ètic.

PRESSUPOSICIÓ: LA DIGNITAT SUPREMA DE LA PERSONA¹

La persona és una realitat amb valor absolut, un valor en si mateixa i el veritable suport dels valors morals. Té categoria de fi, no de mitjà. És per això que el reconeixement de la dignitat suprema de la persona humana és la pressuposició necessària de la qual emergeixen els principis i valors. Tot enunciat que s'afirma a les pàgines següents parteix d'aquesta convicció, i és des d'aquesta que ha de ser comprès. No acceptar aquesta màxima, fins i tot estant d'acord amb alguns o tots els valors enunciats aquí, significa no subscriure en absolut aquest marc ètic.

Als col·legis marianistes estem especialment atents per evitar que cap persona sigui mai considerada, tractada ni utilitzada com a mitjà per assolir altres fins. Per tant, el respecte que hem de guardar cap a tota persona és inviolable. Sent la persona de l'alumne el valor en construcció més important en un col·legi, els educadors ens situem conscientment al seu servei. Tot educador s'enfronta a la tasca d'ajudar les persones a construir-se, des de la consciència que cadascuna d'elles és valuosa en si mateixa i gaudeix de dignitat suprema.

¹ Concili Vaticà II: *Gaudium et Spes*, 12

I) Principi d'IDENTIFICACIÓ

El principi d'*identificació* és el que vincula els fins identitaris de la institució marianista amb cadascuna de les persones afectades. L'Evangeli i la nostra experiència carismàtica són la font i el motor de la nostra manera de ser i actuar i contribueixen a crear esperit de família. D'ells neix l'educació marianista, que està fortament marcada per la comprensió de la manera en què Déu tracta i educa l'ésser humà, així com del paper central de la comunitat. Separats d'aquest vincle, els valors que aquí s'exposen, perdrien sentit i acabarien sent paraules buides.

Els valors que emanen d'aquest principi ajuden a construir la llar educativa que és el col·legi segons l'esperit de la Companyia de Maria.

Valor: Acolliment

Acollir és rebre, reconèixer i acceptar l'altre en la seva situació real i en la seva singularitat. Això ens permet emprendre des d'aquí una relació educativa constructiva. L'educador acollidor és aquell que atén la persona en la seva situació, sense prejudicis, sabent escoltar i dedicant-hi el temps necessari. L'acolliment és el primer moment de l'acompanyament personalitzat, tan apreciat en la tradició marianista. Acollir és una manera activa de ser present en moments en què l'altre ens necessita.

Valor: Comunitat

Entenem la comunitat com un grup de persones que arriben a compartir visió i objectiu fonamentals i estableixen entre elles relacions d'estima mútua. La comunitat educativa comparteix vida i missió i assumeix que cada membre és corresponsable de la resta en tot el que té a veure amb el seu desenvolupament personal i professional. La comunitat educativa marianista se sent, a més, portadora d'un llegat que la supera, que prové d'una llarga tradició i que li permet viure l'esperit de família.

Valor: Esperit de fe

A la capacitat humana de transcendir, que és anar més enllà d'allò que és immediat i visible a simple vista, la fe cristiana li dona curs i forma, i posa nom i rostre al Misteri que ens interpel·la en la vida. L'esperit de fe s'origina en un diàleg personal entre fe i raó, i s'aprofundeix en la fe del cor, que és una disposició per interpretar el món des de l'Evangeli i per actuar moguts per aquesta mateixa fe. D'aquest esperit de fe sorgeix l'adhesió intel·lectual i existencial a la paraula de Jesucrist.

Valor: Respecte

Anomenem respecte l'actitud bàsica que porta a reconèixer la dignitat de l'altre i a acceptar-lo de manera incondicional. En la tradició marianista, el respecte és conseqüència de l'esperit de fe, que ajuda a descobrir, respectar i venerar, en la figura fràgil de cada nen, la persona mateixa de Jesucrist. El respecte assenyala la via de la personalització com a opció de la pedagogia marianista, que demana, entre altres coses, no forçar mai la consciència de l'altre ni envair la seva intimitat.

Valor: Confiança

Anomenem confiança l'actitud que consisteix a tenir fe en una persona, en el seu valor i en la seva capacitat d'evolució, amb una paciència que no rebutja com a dolent el que no és del tot bo. La confiança en un mateix és la condició sense la qual tota la resta no es pot donar. La confiança de l'educador envers l'alumne el condueix a deixar-li sempre la porta oberta, perquè mereix ser escoltat, animat i respectat, i té com a conseqüència immediata la proximitat. La confiança entre educadors neix del vincle relacional que es desenvolupa entre les persones que participen en la mateixa missió, més enllà de qualsevol contracte. La confiança de la institució cap a les persones que hi treballen fa possible un clima de familiaritat i llibertat i permet el desenvolupament personal i l'assumpció de responsabilitats.

Valor: Veritat

Entenem que la veritat és l'únic camí possible cap a una llibertat autèntica. Dir-se la veritat a un mateix, assumir-la i aprendre a estimar-la. Dir la veritat als altres i ajudar-los a conèixer-la. Així i tot, les persones ens adonem que la veritat que tot home i dona busca no és un conjunt de “sabers fixos”, sinó alguna cosa més profunda que exigeix una cerca constant, i també la voluntat de voler acollir-la a mesura que es vagi revelant. Mitjançant aquesta cerca exercida amb rigor i passió, la persona pot elevar-se de les realitats visibles a les invisibles.²

Valor: Adaptació

Veiem cada moment històric com una oportunitat per portar l'anunci de la Bona Notícia de manera creativa i adequada a tot home i dona segons el temps que li toca viure. L'adaptació no és una assimilació indiscriminada de tots els canvis del context, sinó que neix, més aviat, de l'esperit de fe que confia que Déu parla sempre, en tot moment i lloc. És una acceptació radical del misteri de l'Encarnació, perquè parteix de la convicció que *tant va estimar Déu el món, que va enviar el seu únic Fill*.³ Per això, l'educador no veu el món com un enemic, sinó que tracta de desentranyar totes les coses bones que té, i hi reconeix la presència de Déu.

² Cf. Concili Vaticà II: *Gaudium et Spes*, 15.

³ Jn 3,16.

Normes i orientacions que emanen d'aquests valors

- Confiem en cada alumne, en la seva capacitat de progrés i canvi, en la seva plasticitat, en la capacitat per sorprendre'ns de manera positiva. Coneixem cada alumne en totes les seves potencialitats, i no d'una manera parcial i selectiva pel seu comportament o rendiment en determinats espais educatius. Això ens obliga a estar pendents de la situació evolutiva de l'alumne, així com de la seva realitat familiar i social.
- En la comunicació amb els pares en entrevistes i per altres mitjans, establim un clima de confiança mútua i tractem d'expressar no solament les àrees de millora dels alumnes, sinó també les seves virtuts i potencialitats. Només donem informació sobre els alumnes als pares o tutors legals, o a persones autoritzades per ells.
- La confiança, en el nostre cas, ve emmarcada en la professionalitat; per això en fem un ús ponderat i no indegut. Aquells educadors que tenen poca diferència d'edat amb els alumnes hi hauran de mostrar especial cura. La confiança i la proximitat en el context educatiu es basen precisament en l'acceptació d'una relació asimètrica; per això, la confiança no serà tal si deixa de costat el respecte, en tots els nivells, per l'altra persona.
- Som curiosos quan parlem dels altres, sigui d'altres companys o alumnes. Evitem la crítica i els comentaris inoportuns en públic i en llocs de trobada.
- Anem amb compte amb els exemples que utilitzem en les nostres tasques educatives. Evitem expressions racistes, xenòfobes, homòfobes, sexistes o masclistes.
- Coneixem i complim la llei sobre la protecció de dades, amb especial cura pel que fa a les imatges dels menors.
- Fomentem la participació de professors, familiars, alumnes, antics alumnes, veïns i altres educadors procedents del camp de l'educació no formal. Això ofereix la possibilitat de generar una comunitat intergeneracional d'aprenentatge.

- Les bones pràctiques en qualsevol àmbit de la nostra acció educativa mereixen ser conegudes per la resta dels educadors, tant del col·legi com de la xarxa. Compartim amb humilitat, amb tota la comunitat educativa, les experiències educatives positives que protagonitzem o en les quals col·laborem.
- En parlar i actuar en reunions, conferències, jornades, xarxes socials o qualsevol altre acte amb difusió pública, en particular davant els mitjans de comunicació, i en qüestions referides a la vida i al projecte educatiu del nostre col·legi, som especialment curosos en les nostres manifestacions, conscients d'estar representant la institució i tota la comunitat educativa.
- Cuidem l'aula com espai d'acolliment i àmbit de trobada de tots i per a tots, i afavorim la participació dels alumnes. Cuidem, a més, l'acolliment i adaptació de cada alumne a classe.
- Atensem de manera singular cada alumne, en la seva circumstància i situació, i oferim, a tots i a cadascun, la possibilitat de desenvolupar les seves capacitats i aprofundir en el seu procés d'aprenentatge.
- Tenim especial cura a acollir i acompanyar les situacions de dolor que travessen els nostres alumnes i companys: defuncions d'éssers estimats, malalties greus pròpies o de familiars. Acollir el dolor i ser a prop en situacions d'aquest tipus és una de les formes privilegiades de presència i acompanyament des de l'esperit de família.
- Cada educador assumeix participar i col·laborar en les expressions religioses que proposa el col·legi marianista per a la comunitat educativa. La manera de participar en aquestes expressions religioses forma part de la responsabilitat de cada educador. L'educador accepta cordialment el model de persona que es deriva de la nostra fe i, per tant, comprèn i secunda la proposta d'educació en la fe que fa el centre.
- L'educador col·labora, en la mesura de les seves possibilitats, amb el Departament de Pastoral amb el seu temps, opinions i aportacions. Igualment, afavoreix la posada en marxa de projectes d'acció social i solidaritat, element educatiu de primer ordre en els nostres col·legis.

- L'educador marianista propicia el diàleg lúcid entre la cultura i la fe en la seva acció educativa, tant a l'aula com fora d'ella. Sabent que capacitar els alumnes per a aquest diàleg és una contribució inestimable a la seva educació integral, ho fa cuidant el rigor i evitant en tot moment l'adoctrinament.
- Els educadors dels col·legis marianistes no rebutgen els nous mitjans ni els miren amb desconfiança, sinó que els estudien i tracten de comprendre en quina mesura poden ser adequats per assolir els seus diferents fins educatius.
- Tot educador marianista manifesta inquietud pel saber, d'aquí es deriva el seu acompanyament als alumnes en el procés de cerca de la veritat. És per això que encoratja els alumnes en aquesta cerca i estableix un diàleg que evita anul·lar o ridiculitzar l'altre i que camina amb ell en el procés comú de creixement.
- Educar per a la llibertat és donar als nostres alumnes una formació veraç i actualitzada, que ens obliga a estar contínuament atents a les innovacions, descobriments o avanços de totes les àrees del coneixement.
- Un educador d'un centre marianista cerca sempre donar, al mateix temps, una visió crítica i lúcida de la realitat en la qual viu. S'allunya d'un pessimisme estèril que pinta el món com un lloc hostil o perillós, i anima els alumnes a conèixer-lo i estimar-lo sense obviar les seves limitacions i mirant de fer-ne un lloc millor.

II) Principi de BENEFICÈNCIA

El *principi de beneficència* és el que fixa el deure de fer el bé i de fer-ho bé. És el principi que es vincula més directament amb la finalitat educativa de la institució i de cadascun dels agents educatius. En el nostre àmbit, educar és *beneficiar*, és ja fer el bé, perquè comporta proposar, com a sentit i fi, un model determinat de persona, tal com s'indica a la *Proposta educativa marianista*.

Valor: Exemplaritat

Entenem per exemplaritat el caràcter modèlic d'una persona en la seva manera d'actuar, com a servei a favor dels altres. En el nostre àmbit, a tot educador se li demana consciència de ser referent moral a través de les seves paraules i els seus actes. L'educador és conscient que la seva persona, les seves actituds i el seu estil de vida constitueixen el seu millor capital —perquè educa, sobretot, amb el seu ser, amb allò que ell és— i que, així, exerceix una influència molt més profunda que amb les seves lliçons a l'aula.

Valor: Tendresa

Entenem la tendresa com una manifestació de l'amor en el seu vessant més pràctic. La tendresa, lluny d'oposar-se a la fermesa, és contrària a una educació feble o permissiva; parteix del coneixement de l'alumne i li exigeix sense violentar-lo. Per això, pressuposa en l'educador la bondat, la mansuetud i el coneixement dels seus alumnes. El P. Chaminade parla de la tendresa de Maria⁴ i demana que l'educador marianista s'armi amb aquest sentiment, perquè comprèn que qualsevol tasca pròpia de l'educador feta amb tendresa exerceix més influència sobre els alumnes i contribueix a crear un clima de família.

⁴ Constitucions Primitives de la Companyia de Maria, 1839, art. 259.

Valor: Rigor

Anomenem rigor el criteri comú que porta al treball ben fet, que evita l'exercici descurat de la nostra professió. Cal no confondre el rigor amb el rigorisme, fred i distant, que manca de tota flexibilitat. L'educador rigorós, en el sentit positiu que aquí hi donem, és el que es mostra tenaç i constant en la seva feina, cerca permanentment el nivell òptim i té una voluntat constant de millora. El rigor dinamitza un tipus d'exigència exemplar, que ofereix pautes d'ordre, sentit de la proporció, utilització adequada del temps i capacitat d'anar a allò que és fonamental.

Valor: Disponibilitat

Anomenem disponibilitat l'actitud permanent de col·laboració, l'esperit de servei. Disponible és qui és capaç de donar espai a la necessitat aliena enfront de la rigidesa dels plans propis o a la comoditat. L'educador disponible flexibilitza la seva agenda per atendre necessitats sobrevingudes, d'altres o del col·legi.

Valor: Honradesa

Anomenem honradesa la qualitat de la persona que és veraç, recta i íntegra en la seva manera de pensar i actuar. La persona honrada no dissimula ni busca dreceres; reconeix el conflicte allà on és, els límits als quals no arriba i la incoherència allà on té lloc, començant per un mateix. L'educador honrat és íntegre, no enganya ni s'enganya i tracta d'evitar qualsevol corrupció en el seu àmbit de responsabilitat. Qui educa amb honradesa s'obre cada dia a la realitat que viu amb els seus alumnes, i l'acull tal com és, i a partir d'aquí tracta de fer procés educatiu. L'honradesa construeix sempre des de la realitat, començant per la persona mateixa, deixant enrere dissimulacions, afalacs, autoenganys o hipocresies.

Valor: Paciència

La paciència és el valor que neix de la confiança en la capacitat de l'altra persona i del respecte pels seus temps. Exigeix l'autoconeixement, el domini de si i el saber esperar. La paciència no és simple autocontenció sinó més aviat una forma d'amor a l'altre. L'educador entén que la seva labor té més a veure amb sembrar que amb recollir.

Valor: Empatia

Anomenem empatia la disposició interior que permet connectar amb el cor i amb la situació de l'altre. L'educador empàtic posa entre parèntesis els seus propis pensaments i prejudicis per escoltar i atendre allò que l'altre comunica i necessita. La comprensió empàtica no és ni la pura identificació afectiva ni la fredor del buròcrata; és l'esforç per entrar en el món de l'altre sense fusionar-se amb ell, guardant la distància necessària per afavorir la trobada interpersonal.

Normes i orientacions que emanen d'aquests valors

- Com a educadors hem de ser persones il·lustrades, en contínua tensió per millorar i atentes als signes propis del nostre temps; en aquest sentit, ens cal estar informats, llegir amb assiduïtat, treballar en l'autoconeixement per ser amos de nosaltres mateixos i aprofundir més enllà de la nostra àrea curricular.
- Som conscients que també nosaltres som persones en construcció i que per això ens cal examinar-nos, conèixer les nostres fortaleses i les nostres àrees de millora. Per fer-ho, demanem i agraïm la retroalimentació als altres i, fins i tot, quan és necessari, demanem ajuda externa.
- Si un alumne ens fa arribar una queixa fundada sobre un altre educador, l'orientem perquè utilitzi les vies destinades a aquest fi. Igualment, l'exemplaritat exigeix que no parlem malament d'altres companys davant d'alumnes o, fins i tot, davant dels altres educadors.
- Ens exigim a nosaltres mateixos allò que exigim als altres, als alumnes, a les seves famílies o als nostres companys: puntualitat, sol·licitud, atenció, capacitat de diàleg, etc. Quan eduquem fora de l'espai col·legial (grups de temps lliure, *scouts*, excursions, etc.), anem amb compte amb els nostres hàbits, amb l'objectiu que la nostra presència i conducta continuïn sent referent educatiu.
- Som coherents en totes les àrees de la nostra vida, tenint cura de no portar un estil de vida contrari a allò que diem que és valuós i en el qual eduquem en el centre, i sent conscients de la repercussió que pot tenir una vida privada i una identitat digital que vagin contra aquest marc ètic.
- Complim amb la paraula donada, sempre que aquest compliment no suposi un perjudici greu per a l'altre per un canvi de context o de situació.
- És deure de l'educador preparar bé i amb professionalitat les classes o activitats educatives que ha de dur a terme amb els alumnes. Així, l'educador està en formació permanent per actualitzar la seva capacitat i competència, incloent-hi un pla de

reciclatge adequat quan sigui necessari.

- Ens esforcem per dur a terme la nostra programació de treball de manera rigorosa, clara i transparent. És important que els alumnes sàpiguin el que s'espera d'ells, i que s'avalui conforme a criteris establerts en equip i públicament comunicats.
- Estem sempre disposats, salvant motius de força major, a trobar-nos amb qualsevol membre de la comunitat educativa, respectant els temps i canals adequats. De manera especial, afavorirem la trobada amb aquells alumnes les condicions personals, familiars o socials dels quals dificultin més clarament el seu desenvolupament integral.
- Estem disposats a participar en aquelles accions i processos formatius que siguin adequats i proporcionals al nostre compromís educatiu en el col·legi.
- Ens comprometem a conèixer un per un els nostres alumnes. Cadascú té històries, exigències, maneres de ser, temperaments i necessitats diverses. Ens esforcem a *deixar ser* a cadascú en la seva etapa de desenvolupament específic: deixar-li ser nen, deixar-li ser adolescent, deixar-li ser jove, sense cremar etapes. Amb cada persona fem una escolta empàtica, de tal manera que senti que ens importa.
- Quan valorem el treball d'altres companys, emprem els canals adequats per dur a terme el reconeixement i la confrontació del seu acompliment, buscant el seu desenvolupament personal i professional, posant-nos en el seu lloc i agraint el treball fet.
- Tots i cadascun complim una missió important dins la comunitat educativa. Quan algun membre de la comunitat duu a terme una tasca que exigeix més responsabilitat, assumim que a vegades no disposem de tota la informació per jutjar algunes decisions que podríem no compartir. Quan això passi, busquem els canals adequats per comunicar-ho.
- Evitem la dissimulació i l'aparença com a criteris en la nostra manera d'actuar. Tractem d'obrar en consciència.

- Estem sempre disposats a col·laborar i treballar en equip.
- En cap circumstància, les relacions o interessos personals han d'influir en l'adjudicació d'un contracte, afavorint a amics o a la pròpia família o buscant un tracte de favor que pugui compensar el favor fet. La selecció de proveïdors de béns i serveis es regeix per criteris d'objectivitat i transparència. Tots els registres comptables han d'estar a la disposició dels auditors interns i externs.
- No acceptem compensacions econòmiques. Pel que fa als obsequis, discernim i els evitem quan són desproporcionats o busquen un interès que pot posar en perill la nostra honradesa.

III) Principi d'AUTONOMIA

Aquest principi suposa decidir i actuar sense coacció i amb recta intenció. L'autonomia és el contrari a la dependència o a la imposició. Suposa l'escolta i el desenvolupament gradual de la pròpia consciència, de manera que les normes de conducta siguin degudament interioritzades i personalitzades. Tot educador ha de buscar maneres d'ajudar l'alumne a reflexionar sobre la seva pròpia conducta moral, perquè promoguin la seva autonomia personal i la construcció d'un projecte vital propi.

Valor: Llibertat

Anomenem llibertat la capacitat, radicada en la raó i la voluntat, que té l'individu d'obrar d'una manera o una altra, o de deixar de fer-ho.⁵ Implica, així, la possibilitat de triar entre el bé i el mal. Aquesta capacitat creix a mesura que la persona fa més el bé. La llibertat és pròpia de l'ésser humà i té com a conseqüència immediata la responsabilitat. Pressuposa la veritat per poder ser realment alliberadora.

Valor: Prudència

Anomenem prudència la capacitat moral que ens permet, tant personalment com col·lectivament, deliberar i jutjar abans d'actuar, sospesant el que és bo o dolent per a la persona. La prudència determina el que hem de triar i el que cal evitar. L'educador prudent és ponderat, no impulsiu; obté tota la informació; mesura bé les seves paraules, les seves accions i omissions; tracta d'oferir criteris i orientacions més que receptes; combina la fermesa i la flexibilitat en les seves posicions, i és propens a la indulgència.

⁵ Catecisme de l'Església Catòlica, 1731-1734.

Valor: Responsabilitat

Anomenem responsabilitat la capacitat d'actuar fent-se càrrec de les conseqüències dels propis actes, així com dels compromisos adquirits. L'educador responsable sempre ho és davant d'algú, especialment davant dels seus alumnes.

Valor: Coherència

Anomenem coherència l'actitud permanent d'actuar en fidelitat i d'acord amb els propis principis i conviccions. La coherència entre el que pensem i parlem ens fa transparents. I la coherència entre el que diem i fem ens converteix en persones íntegres. La transparència i la integritat caracteritzen un educador coherent. A l'educador que treballa en un col·legi marianista se li demana coherència respecte a la identitat corporativa, que ha acceptat assumir en entrar a formar part d'aquest projecte educatiu.

Valor: Diàleg

Anomenem diàleg l'exercici de comunicació interpersonal que busca aclarir una veritat que no posseeix plenament cap dels interlocutors. Escoltar és la condició de possibilitat per a tot diàleg i representa el pas previ a la presa de decisions. Dialogar és exposar-se no solament a les raons de l'altre, sinó al fet que l'altre pugui refutar el meu propi pensament. L'educador dialogant és qui respecta l'altre, reconeix el valor de la seva paraula i la situa en la cerca compartida de la veritat i de la millora del que som i fem.

Normes i orientacions que emanen d'aquests valors

- Tot i que és cert que l'educador té llibertat de càtedra, també ho és que aquesta llibertat no l'ha d'exercir en contra del projecte educatiu al qual ha decidit integrar-se.
- Respectem la llibertat de consciència i d'opinió de tots els membres de la comunitat educativa, dins del marc del necessari respecte i la responsabilitat personal.
- La llibertat portada fins a les seves últimes conseqüències comporta acceptar que no és possible educar algú sense ell o malgrat ell. Entenem, així, l'educació en els nostres centres no com aconseguir que un alumne faci el que ha de fer, sinó com aconseguir que la persona vulgui lliurement fer el que és bo.
- Estem obligats a conèixer i complir les lleis educatives que regulen el treball amb menors i els protocols d'actuació en els diversos àmbits on desenvolupem activitats educatives. Abans d'actuar, hem de conèixer el protocol corresponent (administració de medicaments, excursions, quin familiar recull cada nen, etc.).
- Som conscients que determinades emocions poden portar-nos a prendre mesures equivocades o amb conseqüències imprevisibles; per això, abans de prendre una decisió important, especialment quan afecta un alumne o la seva família, consultem amb altres educadors, dialoguem i ens prenem el temps necessari per no actuar imprudentment.
- Fem un ús adequat dels dispositius electrònics personals, i n'evitem l'ús amb un interès privat i personal davant els alumnes o en reunions en el centre.
- Posem especial cura en tot el que incumbeix la responsabilitat digital; respectem totes les normes que acompanyen el desenvolupament de les tecnologies i regulem les actuacions següents:
 - a) Utilització correcta de la llicència, respecte de la propietat intel·lectual, confidencialitat de les dades, dret de cita, informació a les famílies de la creació de comptes i petició del permís corresponent.

- b) Fem un bon ús de la plataforma educativa digital. Informem de manera precisa i prudent als pares, evitant qualsevol tipus de sobreinformació que no aportï res significatiu.
 - c) En l'àmbit del col·legi, formem part d'aquelles xarxes socials vinculades exclusivament a activitats educatives on els alumnes estan registrats i de les quals poden formar part. L'adreça electrònica que utilitzem en aquest àmbit és sempre la institucional.
 - d) Orientem els pares d'alumnes perquè utilitzin els mitjans de comunicació i les xarxes socials de manera cooperativa i amb prudència, mai de manera agressiva cap a la comunitat educativa. En general, tots assumim el compromís d'utilitzar els mitjans tecnològics que el col·legi posi a la nostra disposició per raó del nostre treball professional. En particular, els sistemes d'intercomunicació i el programari informàtic són utilitzats per als fins institucionals corresponents a la nostra funció educativa.
- Utilitzem amb responsabilitat tant els espais físics com els temps assignats a cada àrea (tutoria, direcció, etc.). En la realització de cadascuna de les activitats seguirem el procediment establert a aquest efecte, responsabilitzant-nos de la seva execució correcta.
 - Si coneixem una informació sensible que pugui estar afectant greument un menor, tenim l'obligació d'informar-ne a qui correspongui. Igualment, si som testimonis d'una situació conflictiva, no passem de llarg, encara que no tingui a veure amb la nostra etapa educativa. La responsabilitat exigeix la "corresponsabilitat".
 - Assumim les decisions preses institucionalment i no ens inhibim ni ens defensem davant alumnes o famílies com si les diferents normes no tinguessin a veure amb nosaltres. La responsabilitat també comporta el principi de subsidiarietat: sempre que sigui possible, solucionem els problemes immediats a la nostra responsabilitat i només els dirigim a instàncies superiors quan sigui convenient per la gravetat de l'assumpte o segons el Reglament de Règim Intern del centre.

- Donem compte de les nostres accions i decisions amb claredat i senzillesa quan se'ns demana des d'una instància de responsabilitat.
- La coherència de vida reforça i avala el propi discurs. Constitueix un estímul educatiu de primer ordre i confereix autoritat moral a l'educador.
- Totes les activitats que es duen a terme en el col·legi tenen una finalitat educativa d'acord amb l'ideari del centre i són autoritzades per la direcció corresponent, que vetlla igualment per la seguretat dels participants i la bona imatge del col·legi.
- Ens assegurem que totes les activitats proposades siguin econòmicament assequibles per als seus destinataris, i així evitem tota discriminació per motius econòmics.
- No fem classes particulars a alumnes del col·legi, ni derivem els seus possibles tractaments a la consulta o al gabinet psicològic propi o d'un familiar. A més, no duem a terme activitats professionals alienes al col·legi que puguin entrar en conflicte amb l'activitat educativa mateixa, tret que sigui amb autorització explícita.
- Practiquem el diàleg posant especial atenció al respecte profund a cada persona, reconeixent la possibilitat que hi hagi veritat en les seves opinions i postures, i no veient l'altre com un enemic al qual vèncer i convèncer, sinó com un portador de veritat que pot enriquir-nos en el nostre camí personal cap al coneixement veritable.
- Establim l'*entrevista* amb pares com a mètode eficaç de diàleg, presidit per l'escolta activa i la cerca d'acords. Preparem acuradament cada entrevista amb les famílies i la registrem degudament a la plataforma digital. Duem a terme aquestes entrevistes en el lloc adequat.
- Aquells casos que presentin conflictes de valors de difícil resolució s'elevaran a un comitè d'ètica creat amb aquesta finalitat, on caldrà instaurar un procés de diàleg i de deliberació ètica més rigorós.
- Resolem els conflictes mitjançant el diàleg, superant prejudicis o idees prèvies sobre els alumnes o els companys. Cada conflicte l'afrontem en si mateix, no fent referència a conductes prèvies que poguessin carregar sobre la persona una impossibilitat de

fer-nos veure el seu punt de vista sobre aquest conflicte. Quan el conflicte es dona de manera asimètrica entre un alumne i un educador és quan més important resulta el diàleg.

- Vivim les sessions d'avaluació, reunions d'equip o de departaments, claustres, etc., com oportunitats per dialogar. Creiem en la cultura del diàleg i aprofitem aquestes oportunitats per buscar junts el millor per als nostres alumnes.
- Creiem que és en la trobada personal amb l'alumne on millor podem dialogar amb ell per conèixer-lo i ajudar-lo i perquè arribi a ser allò que està cridat a ser; per això busquem moments per parlar personalment amb cadascun, proposem acords i els registrem, facilitem la nostra ajuda, etc.

IV) Principi de NO MALEFICÈNCIA

El *principi de no maleficència* és aquell que ordena, abans de res, no fer mal. Aquest principi destaca les coses que no cal fer o que cal deixar de fer. Aquest principi apel·la directament a la responsabilitat de l'educador, que no solament té el deure de fer el bé en la seva acció educativa, sinó també el de no fer mal a ningú.

Valor: Prevenció

Anomenem prevenció l'acte conscient d'analitzar riscos i prendre mesures per evitar possibles danys. L'educació és en si mateixa un acte preventiu, tal com la considera la tradició marianista, perquè prepara la persona per buscar el bé i defensar-se del mal⁶. Qui educa exerceix la seva responsabilitat com a anticipació de possibles mals, ja sigui per mitjà d'accions positives o amb la seva simple presència.

Valor: Autodomini

L'autodomini és la capacitat de no actuar impulsivament i evitar procedir de manera passional, buscant sempre conduir-se de la manera més adequada i beneficiosa per a un mateix i per als altres. Pressuposa el coneixement d'un mateix, de les pròpies emocions, pors, inseguretats i potencialitats. Quan no existeix l'autodomini, apareix el risc de la justificació a *posteriori* i de descarregar en l'altre la responsabilitat de les pròpies accions.

⁶ Cf. Constitucions Primitives de la Companyia de Maria, 1839, art. 253.

Valor: Mansuetud

Anomenem mansuetud l'actitud valerosa de la persona que controla amb templança la pròpia ira i es nega, amb determinació, a utilitzar la força, el poder o la violència per afrontar els conflictes. Constitueix una de les expressions més notables de la no-violència activa, que se sustenta en la fe en el poder de la delicadesa, per sobre de la força.

Valor: Perdó

Anomenem perdó el procés personal unilateral pel qual una persona supera una determinada ofensa o mal percebut. Tots tenim l'experiència d'equivocar-nos i causar dolor, així com l'experiència que ens hagin fet mal. Per això, a vegades hem de perdonar; i altres vegades, demanar i rebre perdó. Entenem que, independentment de l'edat de la persona, el perdó es pot suggerir, però en cap cas s'ha de forçar, perquè té a veure amb la part més íntima de l'ésser humà, amb els seus processos psicològics i amb la seva història personal. No obstant això, pensem que el perdó ens allibera de quedar atrapats en la ferida o en la venjança de manera permanent. El perdó és el catalitzador que crea l'ambient necessari per començar de nou i restaurar el vincle trencat.

Normes i orientacions que emanen d'aquests valors

- Si tenim informació sobre un mal que s'està produint o que es pot produir i posar en perill la integritat d'un menor, tenim l'obligació, com es recull a la llei, d'informar-ne la direcció o els educadors responsables. Això afecta tots els educadors del centre, independentment de la funció que exerceixin.
- La nostra presència en qualsevol lloc o moment de la vida col·legial és sempre educativa. Sent presents, prevenim situacions de risc i garantim la seguretat dels alumnes. Prestem especial atenció a les possibles situacions d'assetjament entre menors i, en cas que es produeixin, seguim el protocol establert.⁷
- És el nostre deure mantenir-nos alerta davant possibles addiccions a substàncies no autoritzades per a l'edat o il·legals, així com a les noves tecnologies, xarxes socials, jocs en línia o apostes. La família d'un alumne que es troba en aquesta situació té dret a aquesta informació i, per tant, la hi comuniquem quan en tenim notícia.
- En situacions en què, per evitar mals majors, l'educador es vegi obligat a revisar les pertinences personals d'un alumne, ho farà de manera respectuosa i justificant la raó d'aquesta conducta, en presència dels afectats i d'acord amb les disposicions legals vigents.
- Busquem en les sancions sempre la finalitat educativa i la proporcionalitat, evitant fer servir el càstig com a autodefensa o venjança, i sabent que "la indulgència és, a vegades, més justa que una intransigent severitat".⁸
- Som conscients de les nostres apetències i gustos i evitem la compulsió en l'adquisició i l'ús del material i els recursos.
- Coneixem la nostra afectivitat. Per això, mantenim una distància prudent amb els alumnes i moderació en la nostra expressió dels afectes; així mateix, partint del nostre propi autoconeixement, establim preventivament les fronteres adequades per no posar en risc la nostra integritat ni la dels estudiants.

⁷ Vegeu el document *Marco de Protección a la Infancia y Adolescencia* (Col·legis Marianistes).

⁸ Hoffer, Paul J. (2017). *Pedagogía marianista*. Madrid: Servicio de Publicaciones Marianistas, p. 490.

- Estem obligats a guardar la confidencialitat. No traslladem, als alumnes, als pares o a tercers, detalls ni comentaris relatius a qualsevol qüestió sensible sobre la vida privada de qualsevol membre de la comunitat educativa. Conreem la discreció i no comuniquem dades acadèmiques o personals sobre un estudiant a tercers o a educadors que no tinguin relació directa amb aquest alumne.
- Rebutgem qualsevol forma de violència o agressivitat en el tracte amb els altres. No solament evitem utilitzar paraules malsonants o despectives, sinó també qualsevol altre tipus de comunicació no verbal que igualment destil·li agressivitat, prejudici o superioritat davant l'altre o que pugui fer-lo sentir menyspreat o inferior. Tampoc pressionem els alumnes perquè denunciïn o delatin altres companys davant una falta de disciplina.
- Promovem la no-violència. Som especialment sensibles per entaular diàleg amb els alumnes sobre situacions d'injustícia i agressivitat viscudes o observades, que ajudin a generar actituds crítiques contra aquestes situacions i promoguin la no-violència com a forma de resolució de conflictes.
- En les activitats esportives⁹ rebutgem qualsevol tipus d'agressivitat i afavorim el respecte mutu, el joc net i l'acceptació de les regles del joc. Aquesta norma s'estén també als pares i mares d'esportistes que representen els nostres centres educatius.
- Davant situacions de desacord i d'ofenses rebudes en l'àmbit de la nostra professió, no busquem la venjança com a solució al problema, sinó que busquem provocar el diàleg i, en cas que això no sigui possible, recorrem a les instàncies adequades per elevar la nostra queixa i solucionar el conflicte.
- Creiem que la mediació és un mitjà adequat per resoldre els conflictes que puguin sorgir en la comunitat educativa quan no sigui possible una reconciliació espontània.

⁹ Vegeu el document Educar con el Deporte (Col·legis Marianistes).

V) Principi del BÉ COMÚ

Entenem per bé comú el conjunt d'aquelles condicions de la vida social que permeten als grups i a cadascun dels seus membres aconseguir la seva pròpia perfecció més plenament i fàcilment.¹⁰ Dit d'una altra manera: és el conjunt de mesures, situacions o estats que promouen la dignitat de les persones i els ajuda amb el seu desenvolupament personal, perquè el bé comú està sempre encaminat al progrés de l'individu.

Valor: Justícia

Entenem la justícia com el fet de donar a cadascú el que li correspon. Implica jutjar i actuar respectant la veritat. Aquest principi fa al·lusió a la relació entre companys i entre educadors i alumnes; a la relació amb les famílies, amb els treballadors i les empreses proveïdores dels nostres centres; i a la relació que s'estableix entre els mateixos alumnes.

Valor: Compassió

Anomenem compassió l'actitud comprensiva i benèfica davant el patiment aliè, i la determinació a col·laborar amb altres persones en la millora del nostre món. Un col·legi marianista no solament educa la compassió, sinó que és compassiu i solidari en les seves actuacions amb tots els membres de la comunitat educativa i els que hi entren en contacte: té presents les circumstàncies doloroses del nostre entorn pròxim i llunyà. Els educadors són capaços d'acostar-se al company o a l'alumne que pateix una situació de necessitat i, al mateix temps, estan preparats per sensibilitzar els alumnes davant una situació de catàstrofe ocorreguda a milers de quilòmetres del nostre col·legi.

¹⁰ Concili Vaticà II: *Gaudium et Spes*, 26.

Valor: Cooperació

Anomenem cooperació l'actitud que promou la col·laboració constructiva i el treball en equip, en contrast amb l'actitud competitiva. L'educador cooperatiu busca la promoció del *nosaltres inclusiu* en totes les activitats educatives, dins del col·legi i amb altres institucions del territori, en la confiança que el tot és superior a la suma de les parts. Cooperar és una forma privilegiada de compartir i és l'expressió d'una intel·ligència col·lectiva adequada, segons la qual persones ordinàries són capaces de fer coses extraordinàries en virtut dels vincles cooperatius que s'estableixen entre elles.

Valor: Participació

Anomenem participació la voluntat de prendre part en els diferents espais on un habita, amb la qual cosa es crea un tipus de presència, d'incidència i de corresponsabilitat en els assumptes que ens afecten com a persones i ciutadans.

Valor: Inclusió

Anomenem inclusió la integració de tots, sense cap discriminació, en la comunitat educativa, en un horitzó humanitzador i de respecte a la dignitat de les persones. L'educació inclusiva necessita agents que atenguin la diversitat amb respecte i tacte, afavorint la inclusió en gestos, paraules i accions dins i fora de l'aula. La inclusió ens enriqueix com a persones i com a institució, i ajuda tota la comunitat educativa a mirar la realitat de forma renovada i a re situar-se físicament i mentalment. De la mateixa manera, con viure en un entorn que inclou tot tipus de diversitat ajuda cadascun dels membres de la comunitat educativa a sentir-se'n part, i a poder obrir-se a ser acceptats tal com són.

Normes i orientacions que emanen d'aquests valors

- Ens obliguem a estar informats del que passa al món, sense oblidar la realitat del nostre barri i entorn pròxim. Així contribuïm a fer que cada alumne desenvolupi l'esperit crític i un pensament reflexiu i compromès amb la millora del nostre món.
- Sense importar la tasca que exercim en la comunitat, tot educador ensenya als alumnes la compassió i la solidaritat, provoca actuacions concretes i desperta la sensibilitat pel sofriment dels altres.
- Promovem iniciatives, en el camp de la solidaritat i del treball per la justícia, que tinguin la doble finalitat del servei i l'educació. Secundem especialment les accions, institucions i ONG impulsades per l'Església.
- Els nostres centres es preocupen d'oferir sempre ajudes en forma de beques, facilitats o serveis a les persones que formen la comunitat educativa.
- Evitem envair l'espai privat dels altres membres de la comunitat educativa fora de l'horari laboral. Per això, quan es tracta d'enviar comunicacions per correu electrònic, plataforma digital o altres mitjans, sigui a companys o a pares dels alumnes, ens cenyim a l'horari de feina.
- No vivim la nostra tasca des d'una perspectiva individualista, sinó que som conscients que és tota la comunitat escolar la que educa, des que el nen entra per la porta a primera hora fins que surt; per això compartim materials i idees amb altres educadors, col·laborant en els equips docents i buscant sempre teixir una xarxa humana que té com a objectiu l'educació dels alumnes.
- Recorrem, sempre que és possible, al treball en equip i col·laboratiu.
- Potenciem xarxes de comunicació i treball en aquelles necessitats que compartim amb altres centres educatius, i també amb altres institucions culturals i socials de l'entorn. De manera especial, cooperem amb els col·legis de la nostra xarxa.

- Rebutgem protagonismes, particularismes i actituds competitives en els projectes compartits, tant entre companys del col·legi com amb altres institucions.
- Fomentem les experiències de voluntariat i aprenentatge-servei com a exemples d'acció solidària, de participació ciutadana i de gratuïtat evangèlica en el si de la comunitat.
- No utilitzem ni filtrem documents o informació de caràcter estratègic o confidencial.
- Assumim el compromís de participar, implicant-nos, després del diàleg pertinent i sempre que les circumstàncies personals ho permetin, en els diferents àmbits en què el col·legi ens ho sol·liciti.
- Eduquem en i per a la participació ciutadana, promovent canals d'intervenció cultural, social, política i associativa de qualsevol tipus. D'aquesta manera, promovem també la cultura del debat.
- Generem àmbits i llocs de participació d'alumnes i famílies.
- No fem cap discriminació ni deixem d'afrontar les situacions que puguin provocar l'exclusió o discriminació d'algun membre de la comunitat escolar. Treballem aquests casos amb professionalitat i sol·licitem l'ajuda adequada quan cal, i instaurem els processos i procediments educatius que siguin necessaris en cada cas.
- Ajudem a integrar cultures i tradicions diferents, i potenciem que les diferències tinguin el seu espai i siguin respectades sempre que aquestes tradicions respectin la dignitat de la persona i els drets humans fonamentals.
- Igual que una mare o un pare sent predilecció pel fill més necessitat, tot educador se sent especialment inclinat pels alumnes que puguin tenir més dificultats.
- Som justos i busquem la justícia en la nostra tasca educativa, de manera que no concedim privilegis ni permetem actituds que puguin ser vistes com a preferències basades

en criteris partidistes. Igualment, no fem servir mitjans injustos per compensar o solucionar una injustícia comesa en la comunitat educativa.

- En les relacions laborals, l'empresa busca sempre ser justa tant en el tracte personal com amb els salaris, drets, etc.
- Evitem favoritismes o discriminació de familiars directes dels educadors. En aquests casos som molt discrets amb els comentaris i procurem que siguin tractats com la resta dels alumnes. Quan cal avaluar-los, els familiars de primer grau abandonen la sala a fi d'assegurar la llibertat de tots els companys i el bé de l'alumne.
- Rebutgem tot tipus de competitivitat que es fonamenti en la comparació de resultats acadèmics o de característiques personals. Per això, una de les primeres mesures que prenem és la de respectar la privacitat d'aquests resultats.

VI) Principi de la CURA

El *principi de la cura* és aquell que ordena fer-se càrrec i protegir el que estímem i valorem, amb atenció preferent a allò que és feble i fràgil. Suposa una actitud amorosa, protectora i promotora en relació amb la realitat tant personal i social com ambiental, des de la comprensió que tot està interconnectat i que habitem en una realitat global caracteritzada per la interdependència. La cura assumeix la triple funció d'atenció a necessitats presents, prevenció de mals futurs i no repetició de mals passats.

Valor: Delicadesa

Anomenem delicadesa l'actitud d'acostar-se a l'altre com si fos terra sagrada, atenent-lo amb el tacte, la finor i la cura que necessita i mereix. Qui educa amb delicadesa intenta no avassallar, ni envair, ni violentar.

Valor: Cortesia

Anomenem cortesia la capacitat de saber estar i comportar-se de manera correcta en cada lloc, en cada situació i amb les persones que un té al voltant. És un valor formal, però necessari per a la convivència cordial. La cortesia exercita l'expressió amable i benintencionada, la qual cosa facilita la vida de tots.

Valor: Sobrietat

Anomenem sobrietat la moderació en l'exercici de la possessió i gaudi de les coses, ajustant-se a allò que és necessari. Aquest valor implica tenir una accentuada consciència del límit, d'austeritat i d'arrelament en allò que veritablement ens cal. Qui educa en i des de la sobrietat procura distingir entre el ser i el tenir, de manera que l'aprenentatge vital camini ajustant-se a allò que cal i evitant el desbocament i l'excés innecessari.

Valor: Sostenibilitat

Anomenem sostenibilitat la capacitat de forjar projectes amb una visió de futur que té en compte tant les possibilitats com els límits. La sostenibilitat s'aplica tant a les condicions personals com a les estructures econòmiques o a la cura del medi ambient.

Valor: Admiració

Anomenem admiració la capacitat de sorpresa reverencial davant la realitat, en qualsevol de les seves formes. És el valor que ens permet contemplar, gaudir i agrair la bellesa de la vida, de les persones i de la naturalesa.

Normes i orientacions que emanen d'aquests valors

- Les mostres d'afecte són, a vegades, rellevants i necessàries per al bon desenvolupament dels processos educatius, però cal sospesar-ne amb cura la conveniència i l'oportunitat. En concret, la comunicació verbal i l'acostament físic són sempre amables i discrets, i eviten tot contacte físic o verbal que pugui donar lloc a males interpretacions o que envaeixi la intimitat de l'altra persona.
- Cuidem el nostre llenguatge quan parlem dels alumnes, i evitem tot determinisme o desqualificació. Som summament curosos amb les paraules, perquè la paraula és la nostra eina principal de treball i no podem caure en la lleugeresa de fer comentaris fora de to. En cap cas l'educador fa comparacions entre alumnes en públic.
- Quan calgui corregir o amonestar, ho fem amb delicadesa, en privat quan sigui possible, i recordant sempre que la persona és molt més que els seus actes i que no pot ser reduïda a aquests actes. Això és especialment important perquè comprenem que la finalitat de la correcció és que la persona creixi i no que quedi ferida o se senti disminuïda.
- Respectem la consciència de cada persona: la delicadesa implica també no utilitzar una aparent dolçor per manipular, imposar o seduir amb finalitats no respectuoses amb la llibertat de la persona.
- Conreem una mirada positiva i benvolent cap a tothom.
- Els educadors som exemple. Per això, estem especialment obligats a saludar, donar les gràcies, demanar les coses per favor, demanar disculpes, ser puntuals, ser endreçats i nets, cuidar l'ordre tant de les nostres coses com de les comunes, etc.
- Eduquem també amb la nostra manera d'actuar, d'expressar-nos i de vestir-nos. Cuidem la manera de vestir, fent-ho decorosament i sense ostentació i fent servir les peces apropiades per a cada moment i lloc, en funció de l'activitat educativa que hàgim de desenvolupar dins o fora de l'aula.

- Som conscients que no ens comuniquem només amb les paraules; per això cuidem el llenguatge no verbal: les nostres postures, les distàncies, la gestualitat, etc.
- Exigim als nostres alumnes aquesta mateixa cortesia en la manera de vestir-se i comportar-se.
- En aquelles situacions de conflicte en què sorgeixen paraules malsonants i crits, intervenim amb serenitat i bones maneres, buscant el restabliment de la calma sense perdre les formes.
- Utilitzem, amb cura i austeritat, els mitjans físics i tècnics que tenim en el col·legi; els cuidem perquè durin tant com sigui possible i els gestionem amb austeritat, sent conscients que són mitjans compartits i per compartir.
- Per a les activitats i projectes que hem de fer, tenim en compte els recursos amb què comptem i les despeses en què incorrem. Tenint present la sostenibilitat de les activitats i la no exclusió de cap alumne (o el patiment familiar), mesurem costos perquè l'activitat compleixi els criteris de necessitat i proporcionalitat.
- Evitem tota ostentació econòmica que pugui portar a entendre la desigualtat com una situació natural o positiva, o com alguna cosa de la qual es pugui estar orgullós.
- Practiquem un consum responsable i respectuós. Recalquem que el respecte a les persones i al medi ambient està per sobre d'altres consideracions consumistes.
- Els responsables de fer compres per al col·legi apliquen criteris de sostenibilitat i respecte al medi ambient.
- Promovem el préstec i l'intercanvi de materials i eduquem en el reciclatge i la reutilització de productes. Evitem qualsevol consum excessiu o innecessari d'energia i reciclem els residus de tota mena.
- En el menjador escolar només servim aliments saludables; evitem el menjar insà i el desaprofitament de productes.

- Mostrem agraïment i reconeixement als altres quan correspon: la gratitud neix davant l'admiració d'alguna cosa valuosa que se'ns ha ofert sense merèixer-la.
- Som administradors de la realitat que ens envolta i no depredadors que usen i abusen; per això, en tota activitat educativa afavorim i provoquem tant l'admiració davant la realitat com la consciència que res d'això no ens és degut.

DIFUSIÓ I SEGUIMENT DEL DOCUMENT

5

Proposem les recomanacions següents:

Procés de difusió

- Presentació formal a tots els educadors del col·legi.
- Cada educador del col·legi ha de rebre una còpia impresa i signar un rebut. Als educadors que s'incorporin al centre se'ls lliurarà en el moment de la contractació.
- El document s'ha de penjar al web institucional dels col·legis marianistes i de cada col·legi, i l'accés ha de ser obert.
- Cal fer un especial treball d'informació entre els pares i les mares dels alumnes.
- Igualment, cal informar els alumnes, segons etapes i edats, de l'existència d'aquest marc ètic per als educadors.

Procés d'apropiació i interiorització del marc ètic

- Cal generar un clima de *predisposició positiva* que aculli aquest marc ètic com el que és: un instrument que ens faciliti *què i com* fer enmig de la complexitat de situacions que es viuen al col·legi. Aquesta predisposició ajudarà a l'hora de reflexionar i prendre les millors decisions, allà on hi hagi un problema ètic.
- Seria recomanable dur a terme *tallers formatius* amb els agents educatius de cada col·legi. Aquest document no pot ser rebut com una imposició, sinó com un al·licient per generar cultura cívica i ètica en el col·legi. Per això és fonamental establir un procés formatiu que faci possible l'apropiació i interiorització del marc ètic per part de tots aquells que en són destinataris.
- Probablement cal que cada col·legi doni més concreció a algunes de les pautes de comportament que tenen a veure amb les seves circumstàncies geogràfiques, culturals i socials.

Compliment del marc ètic

- Quan un educador observi un incompliment greu o prolongat d'una determinada norma, haurà de comunicar-ho al director del col·legi.
- Cada col·legi adopta el compromís de crear un *comitè d'ètica*, integrat per educadors del mateix col·legi mínimament formats en matèria de deliberació ètica, i presidit pel director del centre. Les funcions d'aquest comitè seran:
 - a) Vetllar pel compliment del marc ètic entre els educadors del col·legi.
 - b) Interpretar el document i assessorar els educadors en la seva aplicació.
 - c) Recollir, estudiar i cursar les denúncies o queixes rebudes que vulnerin alguna de les normes de comportament establertes.
 - d) Estimular, facilitar i promoure totes les accions formatives i de sensibilització que calguin perquè el marc ètic sigui degudament conegut i interioritzat.

- e) Posar en marxa processos d'avaluació i auditoria sobre el compliment del marc ètic, i elaborar un informe biennal sobre la posada en marxa del conjunt del procediment.
- La posada en marxa d'un *comitè d'ètica* en cada col·legi requerirà un procés formatiu previ de, com a mínim, un curs escolar per als membres d'aquest comitè, amb la finalitat d'interioritzar i entrenar el mètode de la *deliberació ètica*, que serà l'eix de la seva actuació.

MARC ÈTIC MARIANISTA
Col·legis Marianistes d'Espanya
novembre 2021

Autoria:

Col·legis Marianistes d'Espanya

Disseny:

Sergio Miguel Martín, sm

COLEGIOS MARIANISTAS DE ESPAÑA